

RECHT-vaardig Junior

HANDLEIDING VOOR DE LEERKRACHT

	Doelgroep	Klasgroep van het 5 ^{de} of 6de leerjaar van de lagere school of de 1ste graad van het secundair onderwijs.
	Aantal	6 tot 24 leerlingen.
	Duur	2 lessen, ideaal gezien na elkaar, plus een namiddag in het gerechtsgebouw.
	Korte beschrijving	De activiteit biedt de leerlingen de kans om onder te duiken in de wereld van het gerecht, door een simulatie van een rechtszitting te bekijken en in tweede instantie deel te nemen aan een rollenspel, waarbij ze in de huid kruipen van een van de actoren in een rechtszitting.
	Leerdoelen	<p>Laten nadenken over de noodzaak van het gerecht</p> <p>Bewust maken hoe moeilijk het is om een oordeel te vellen</p> <p>Kennis verwerven die nodig is om de grondslagen van het gerecht in België te begrijpen</p> <p>Begrijpen hoe een rechtszaak verloopt (correctionele rechtbank)</p>
	Materiaal	<p>Verplaatsbare tafels om in groepjes te kunnen werken</p> <p>Fotokopies van de nodige documenten</p> <p>Schermbank voor videoprojectie</p>
	Documenten om te downloaden	<p>Documenten voor de leerlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Observatieformulier

INLEIDING BIJ HET MATERIAAL

We sturen je dit materiaal omdat je ingeschreven bent voor de workshop “RECHT-vaardig junior”. Het zal je helpen om zelf het eerste deel van de workshop in de klas uit te voeren. Ideaal gezien verloopt de activiteit op één dag, 's ochtends op school onder jouw verantwoordelijkheid en in de namiddag in het gerechtsgebouw met een educatief begeleider van het BELvue museum, die het rollenspel en de contacten met de magistraten voorbereidt.

Via de Wetransfer-link vind je het materiaal dat je nodig hebt voor het eerste deel:

De poster met de organisatie van het gerecht in België

Voor je de video van de fictieve rechtszitting laat zien, geef je best een korte inleiding over de verschillende rechtbanken. Als je je niet zeker voelt over deze materie, zal de begeleider van het BELvue na de middag beginnen met een toelichting over de verschillende rechtbanken, de soorten misdrijven (overtreding, wanbedrijf en misdaad) en het verschil tussen het burgerlijk recht en het strafrecht.

Als bijlage bezorgen we een theoretische toelichting die je bij dit deel kan helpen.

De observatieroosters

De observatieroosters zijn documenten om aan de leerlingen uit te delen voor ze de fictieve rechtszitting bekijken. Ze worden verdeeld afhankelijk van het aantal leerlingen (zie de tabel op p. 6: verdeling van de observatieroosters volgens het aantal leerlingen)

De links naar de rechtszitting en het vonnis

Via deze link vind je twee video's: de rechtszitting en het vonnis.

<https://vimeo.com/361250312/3cdd2f5033>

<https://vimeo.com/361253234/5dd853349e>

In werkelijkheid wordt het vonnis immers later (of zelfs veel later) uitgesproken.

TIPS VOOR HET EERSTE DEEL

Inleiding

Benodigd materiaal

- Observatierooster
- Tabel over de organisatie van het gerecht.

Duur

20 minuten

Beschrijving

1. Inleiding van de activiteit. Je legt uit wat een rechtszitting in de correctionele rechtbank inhoudt, wat de rol en de plaats is van elk van de aanwezige actoren (Rechter – Procureur des Konings – Advocaat van de verdediging – Advocaat van de burgerlijke partij – Griffier – Verdachte – Slachtoffer).

- Zie bijlage: Theoretische toelichting

2. Willekeurig uitdelen van de observatieroosters (het aantal van de uit te delen observatieroosters wordt bepaald in de onderstaande tabel). De leerlingen moeten de observatieroosters invullen terwijl ze de film bekijken en speciaal letten op twee actoren tijdens het proces.

Bekijken van de video's

Benodigd materiaal

- Wifi-verbinding
- Scherm en computer om de film te bekijken

Duur

30 minuten

Beschrijving

1. Je start de fictieve rechtszaak

<https://vimeo.com/361250312/3cdd2f5033>

<https://vimeo.com/361253234/5dd853349e>

Eventueel kunnen er tijdens het bekijken pauzes worden ingelast om na te gaan of de leerlingen de rol van elk van de actoren en het verloop van de zitting goed kunnen volgen en of ze begrijpen wat de verschillende partijen vragen.

Je kunt de leerlingen vragen of ze denken dat de verdachte schuldig is of niet en welke eventuele straf zij rechtvaardig zouden vinden.

2. De leerkracht start het tweede videofragment: het vonnis.

<https://vimeo.com/361248559/521e64e54b>

<https://vimeo.com/361256051/0f64f07a78>

Nabespreking van de rechtszitting

Benodigd materiaal

De ingevulde observatieroosters

Duur

30 minuten

Beschrijving

1. De leerlingen gaan zitten per observatiegroepje (alle leerlingen die dezelfde actoren hebben geobserveerd, gaan samen zitten). De leerlingen worden dus verdeeld in vier groepjes.
2. Vervolgens vat je samen met de leerlingen kort de rechtszitting samen op basis van wat zij hebben begrepen. Vraag hen om hun indrukken in groep te bespreken en af te spreken hoe ze die gaan meedelen aan de hele groep.
3. De woordvoerders van elke groep stellen de waarnemingen en indrukken van hun groep voor.
4. De andere leerlingen reageren en stellen vragen en jij leidt het debat.

Tabel 1: verdeling van de observatieroosters volgens het aantal leerlingen

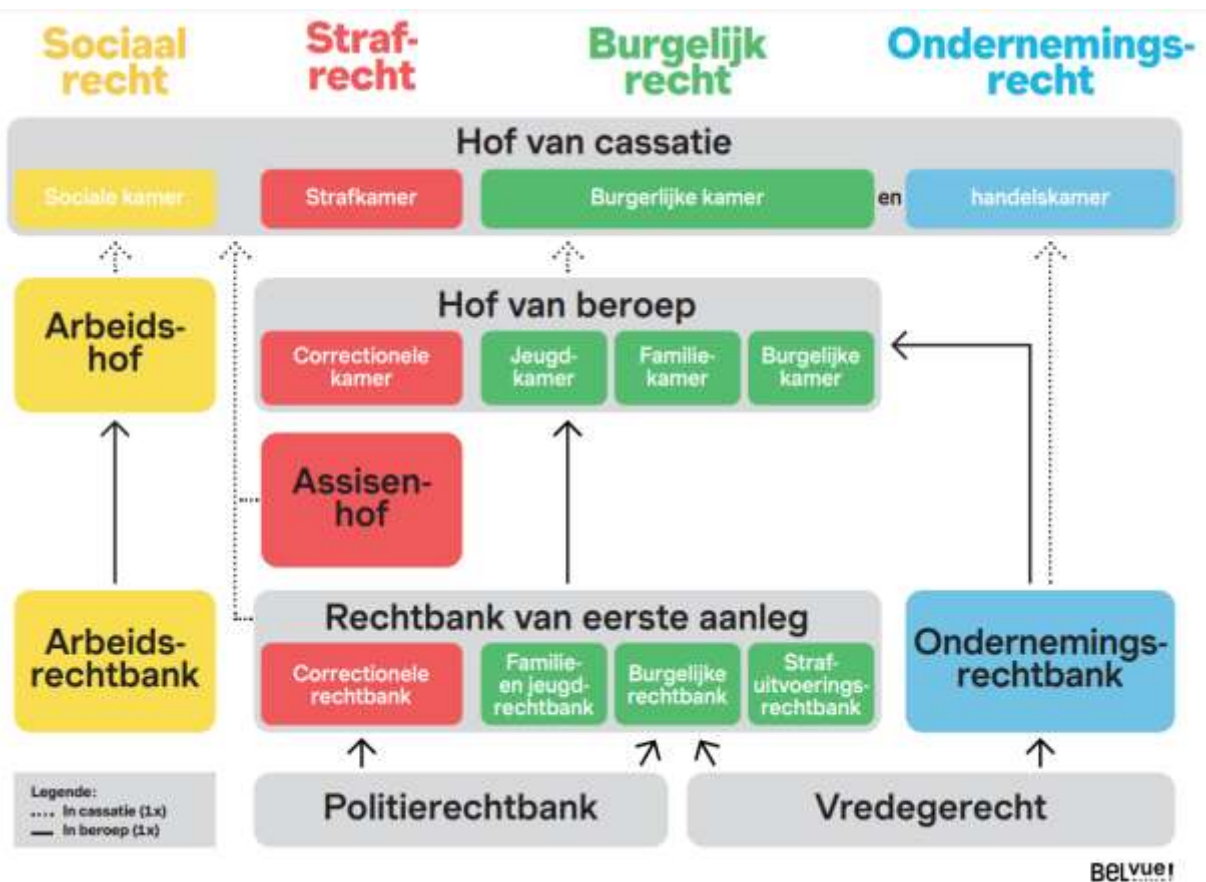
Aantal ln. Rollen	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
Rechter griffier	1	2	2	3	3	3	2	3	4	4	4	5	6	6	6	6	6	7	8
Procureur des Konings/Publiek	1	1	2	2	2	2	2	2	2	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4
Advocaat van de verdediging/ Verdachte	2	2	2	2	3	3	4	4	4	4	4	4	4	5	6	6	6	6	6
Advocaat van de burgerlijke partij / Slachtoffer	2	2	2	2	2	3	4	4	4	4	4	4	4	4	4	5	6	6	6

BIJLAGE 1: THEORETISCHE TOELICHTING

Je vindt hier enkele theoretische elementen over het gerecht, die je zullen helpen om je tijdens het eerste deel van de workshop wat zekerder te voelen. Het is vooral de bedoeling om wat verduidelijking te geven over de correctionele rechtbank.

De bevoegdheden van de rechtbanken in een notendop!

Schema van de gerechtshoven en rechtbanken

Bevoegdheden van de rechtbank van eerste aanleg

De burgerlijke rechtbank behandelt alle zaken die door de wetgever niet uitdrukkelijk zijn toegewezen aan een andere rechtbank.

De correctionele rechtbank is bevoegd om te oordelen over alle wanbedrijven, zoals diefstal, aanranding van de eerbaarheid, oplichting, enz.

De jeugdrechtbank behandelt de meeste burgerlijke zaken en strafzaken die minderjarigen aangaan.

De familierechtbank is bevoegd om kennis te nemen van alle familiale geschillen (op enkele zeldzame uitzonderingen na).

De strafuitvoeringsrechtbank ziet na een veroordeling toe op de uitvoering van de straf.

Burgerlijk recht? Strafrecht?

Het burgerlijk recht regelt de basisverhoudingen tussen de burgers.

Het gaat onder meer om

- de staat van de persoon (naam, woonplaats, nationaliteit, ...): adoptie, huwelijk en scheiding, successie, ...
- de staat van goederen (eigendom, vruchtgebruik, ...), en contracten (aankoop, huur, ...)
- de aansprakelijkheden: persoonlijke aansprakelijkheid, aansprakelijkheid voor zaken (vallende takken, bv.), risicoaansprakelijkheid, enz.

In geval van geschillen kunnen de rechtzoekenden zich wenden tot de vrederechter, tot de burgerlijke rechtbank en tot het hof van beroep (burgerlijke kamer).

Het strafrecht bepaalt welke handelingen verboden zijn (= de misdrijven) en legt de straffen vast in geval van misdrijf: boete, gevangenisstraf, inbeslagneming, ... Het kan ook alternatieve straffen voorzien (bijvoorbeeld een werkstraf) of bemiddeling (bijvoorbeeld een akkoord tussen slachtoffer en schuldige over het regelen van de schadevergoeding).

De strafrechtbanken zijn de politierechtbanken, de correctionele rechtbanken en de correctionele kamers van de hoven van beroep. Elke provincie (en Brussel) heeft een hof van assisen, dat werkt als een volksjury. Dat hof is bevoegd voor misdaden, politieke misdrijven en drukpersmisdrijven.

De misdrijven

Een misdrijf is een door de wet verboden handeling of gedrag, waarvoor een straf is voorzien. De misdrijven worden opgedeeld in drie 3 categorieën volgens hun ernst: overtredingen, wanbedrijven en misdaden

Misdrijf	Overtreding	Wanbedrijf	Misdaad
Type straf	Politiehoofdstraf	Correctionele hoofdstraf	Criminele hoofdstraf
Waar beoordeeld?	Politierechtbank	Correctionele rechtbank	Hof van assisen
Welke straf kan worden uitgesproken ?	- gevangenisstraf van 1 tot 7 dagen - boete van 1 tot 25 € (te vermenigvuldigen met 8) - werkstraf van 20 tot 45 uren	- gevangenisstraf van 8 dagen tot 5 jaar - boete van 26 € of meer (te vermenigvuldigen met 8) - werkstraf van 46 tot 300 uren	- gevangenisstraf (opsluiting) van minimum 5 jaar - boete van 26 € of meer (te vermenigvuldigen met 8*)
Voorbeelden	- vernietigen van andermans goed - nachtlawaai	- diefstal, oplichting - onvrijwillige doodslag	- vrijwillige doodslag - moord - moord met voorbedachte rade
Opgelet	De politierechtbank is bevoegd voor alle verkeersovertredingen, ongeacht de ernst ervan (ook met onvrijwillige doodslag)		
De jeugdrechtbank oordeelt ook over overtredingen, wanbedrijven en misdaden die zijn begaan door minderjarigen (jonger dan 18 jaar)			
* opcentiemen: om rekening te houden met de inflatie worden de boetes vermenigvuldigd met een wettelijk bepaalde coëfficiënt. Momenteel worden boetes vermenigvuldigd met 8 >> een boete van 100 € → 800 €			

De actoren in een correctionele rechtszitting

Tijdens een rechtszitting maken we een onderscheid tussen de rechtzoekenden: degenen voor wie "recht wordt gedaan" en de actoren: degenen die de taak hebben "recht te doen".

1. De rechtzoekenden

Het slachtoffer (dat schade heeft geleden), of burgerlijke partij EN de verdachte

De rechtzoekenden kunnen zich laten adviseren, verdedigen en zelfs vertegenwoordigen door een of meer advocaten. De keuze van advocaat is vrij.

2. De actoren

De belangrijkste actoren zijn de magistraten.

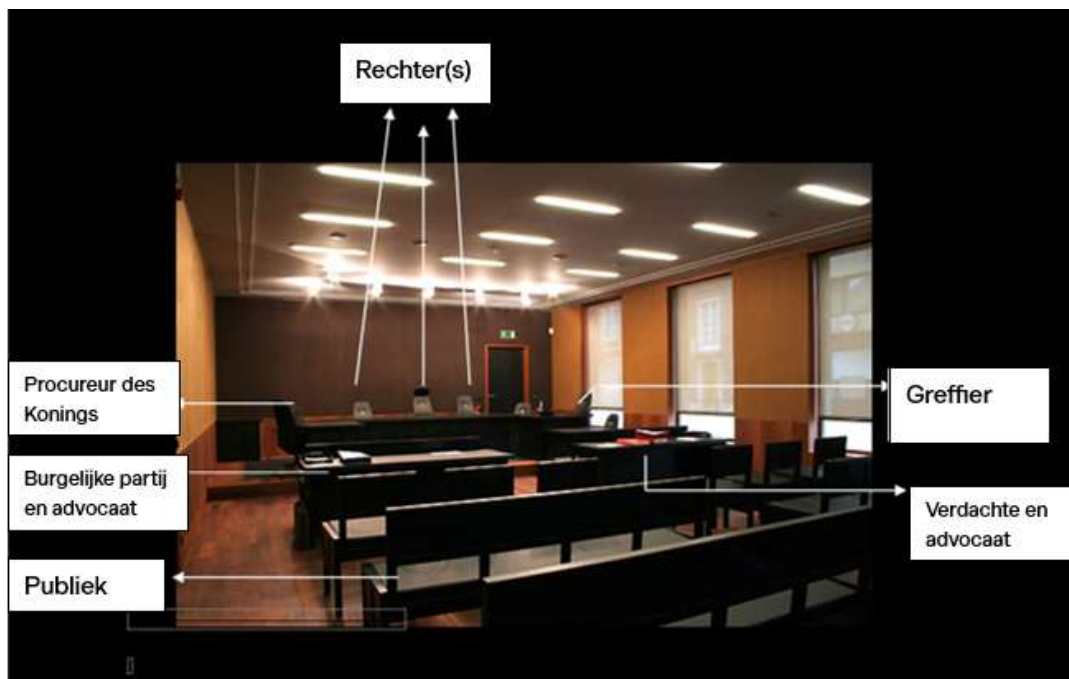
Soms zijn er een of meer deskundigen, die zijn aangesteld door de rechtbank om haar te informeren.

Er zijn ook de getuigen, die onder ede vertellen wat ze weten.

Elke rechtbank heeft een griffie. De griffier vervult de administratieve taken en staat de rechter bij.

We onderscheiden:

- De zittende magistratuur: dat zijn de rechters.
- De staande magistratuur: dat zijn de procureurs; zij vertegenwoordigen de samenleving. We spreken ook van "het openbaar ministerie" of "het parket".

Het verloop van een correctionele rechtszitting

Schematisch verloop van een strafprocedreue:

Vóór de rechtszitting:

De procureur doet een onderzoek, dat opsporingsonderzoek wordt genoemd.

of

De onderzoeksrechter neemt de leiding van het onderzoek. In dat geval gaat het om een gerechtelijk onderzoek.

Tijdens de rechtszitting:

Na de rechtszitting:

Vervolgens (vaak binnen 15 dagen) spreekt de rechtbank zich uit over de schuld van de verdachte: zij spreekt hem of haar vrij of legt een straf op.

De rechter kan een effectieve straf uitspreken, opschorting van de uitspraak verlenen of uitstel toestaan voor uitvoering van de straf.

Woordenlijst:

Vrijspraak: de rechter oordeelt dat de ten laste gelegde feiten geen misdrijf vormen.

Opschorting van de uitspraak: de rechter oordeelt dat de persoon schuldig is, maar meent dat het beter is om hem of haar niet te veroordelen. De schuldige mag gedurende één tot vijf jaar geen misdrijf begaan.

Uitstel: de rechter veroordeelt de verdachte en legt een straf op, maar beslist om de uitvoering daarvan voor een bepaalde termijn uit te stellen. Die proeftermijn kan afhankelijk van de feiten variëren van één tot vijf jaar.